

NAŠE ŘEČ

ČASOPIS ÚSTAVU PRO JAZYK ČESKÝ
ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD

Index

Vedoucí redaktor: dr. JAROSLAV KUCHAR, CSc.

Výkonný redaktor: dr. ANTONÍN TEJNOR

U. I. C. C.
MAY 23 1975
LIBRARY

ROČNÍK PADESÁTÝ SEDMÝ
NAKLADATELSTVÍ ACADEMIA

PRAHA 1974

ČLÁNKY

Alexandru Teodora, Lexikální prvky rumunského původu ve Slovníku spisovného jazyka českého	142
Balhar Jan, Formování městské mluvy v Opavě	13
Brabcová Radoslava, Stylová charakteristika slovní zásoby v mluvených projevech	122
Dokulil Miloš, K jednomu typu slovesných pojmenování	57
Filipec Josef, Využití odvození při určování mnohoznačnosti	64
Formánková Věra, O češtině ve slovenských pohádkách Boženy Němcové	78
Havlová Františka, Ivan Olbracht a nářečí	113
Havránek Bohumil, Květen, máj	169
Horálek Karel, Jazyk stylistické teorie	74
Hrbáček Josef, Lexikální ekvivalenty, dublety a varianty	28
Jančák Pavel, Frekvence hlavních hláskoslovných znaků v mluvě pražské mládeže	191
Jančáková Jana, Frekvence základních obecně českých hláskoslovných jevů v nářečních projevech	183
Kamiš Adolf, K některým nářečním lexikálními prvkům v městských knihách lounských	135
Komárek Miroslav, K šedesátinám Jaromíra Běliče	1
Kopečný František, Poznámka k tvarové stránce imperativu	38
Krčmová Marie, Protetické <i>v</i> v brněnské městské mluvě	243
Křístek Václav, K některým novějším posunům ve významu přejatých slov	24
Kučera Karel, S ženou na pouť do Kyjova	139
Mokijenko V. M., Problém krále Holce: historie — nebo jazyková hříčka?	19
Němec Igor, Význam staročeské a nářeční slovní zásoby pro etymologii	72
Siatkowski Janusz, Bezpředložková spojení v nářečí kladských Čechů	200
Skulina Josef, Zdvojení předložky <i>do+na</i> , <i>na+pod</i> , <i>kolem+do</i> , <i>pod+za</i> v českém nářečí na území rumunského Banátu	149
Stich Alexandr, Jan Neruda jako teoretik a praktik jazykové kultury	225
Stich Alexandr, Zůstávám s pozdravem	175
Svoboda Karel, O časovém rozvrstvení přípustkových spojek v současné spisovné češtině	67
Šlosar Dušan, Slovesný vid v nářečích na Moravě a ve Slezku	127
Šmilauer Vladimír, Burisony a raholina	34
Trost Pavel, Slova <i>fucmuc</i> a <i>fucek</i> , <i>flák</i> a <i>flek</i>	36
Utěšený Slavomír, Několik slovníkových a slovotvorných inovací v mluvě severomoravské mládeže	8
Voráč Jaroslav, O nářečí ve Strážově na Šumavě	5

Rejstřík k 57. ročníku Naší řeči

Věcná hesla jsou tištěna antikvou (stojatě), jednotlivá slova a jevy, o nichž se pojednává po stránce pravopisné, mluvnické, významové nebo slohové, *kurzívou* (ležatě). Hvězdičkou * jsou označeny stránky, kde je daný jev vyložen obšírněji.

Z K R A T K Y

čes.	=	český
jaz.	=	jazyk, jazykový
jm.	=	jméno
míst.	=	místní
ml.	=	mluva
nář.	=	nářečí, nářeční
nespis.	=	nespisovný
nevh.	=	nevhodný
ob.	=	obecně český
os.	=	osobní
podst.	=	podstatný
pol.	=	polský
pomíst.	=	pomístní
prav.	=	pravopis
předl.	=	předložka
příp.	=	přípona
pův.	=	původ
skloň.	=	skloňování
slang.	=	slangový
sloh.	=	slohový, slohově
slovan.	=	slovanský
sloven.	=	slovenský
souč.	=	současný
spis.	=	spisovný
spoj.	=	spojka
SSJČ	=	Slovník spisovného jazyka českého
stč.	=	staročeský
tvoř.	=	tvoření
v.	=	viz
výsl.	=	výslovnost
význ.	=	význam

A

aby [částice] 211
ač [spoj.] 70
ačkoli [spoj.] 70
ať [částice] 211
agresivní [posun význ.] 26
a kdyby [spoj.] 68
aktuálnost [význ.] 76
arkán [pův.; význ.] 144
a třebaš i [spoj.] 68
 automatizace korespondenčních
 formulí 181

B

babyka [pův.] 222n.
bača [pův.; význ.] 144
baňa [ml. mládeže] 11
Bangladěš [skloň.] 266n.
bankál (*bangál*) [nespis.; pův.] 112
Barák [os. jm.; pův.] 103
Barbořík [os. jm.; pův.] 103
Bělič Jaromír: 60 narozeniny 1n.; biblio-
 grafický soupis publikační činnosti 42n.
běžná mluva [běžně mluvený jazyk] 8:
 působení na vývoj spisovné češtiny 253;
 bibliografický soupis publikační činnosti
 J. Běliče 42n.
Blažča [os. jm.; pův.] 103
 blíže příbuzné jazyky: lexikální pohyb
 v těchto jazycích 90
 bohemistika: bohemistická problematika
 na VIII. mezinárodním sjezdu slavistů
 90n.; bohemistické příspěvky ve sbor-
 nících pražské pedagogické fakulty 156
bomba [ml. mládeže] 11
brah [nář.; význ.] 138
Brána [pomíst. jm.] 156
Brandýs nad Labem: koexistence *i* {*i*} // *ě*
 v městské mluvě Brandýsa nad Labem
 156
Branka [pomíst. jm.] 156
 Brno: protetické *v* v brněnské městské
 mluvě 243n.
brynza (*brymza*) [pův.; význ.] 144
bubblegum [ml. mládeže] 10
burisony [pův.] 34
byť (*byť i*, *a byť i*) [spoj.] 69

C

cap (*cab*) [pův.; význ.] 146
 cizí slova, v. přejatá slova
Cyliák [os. jm.; pův.] 103

Č

čamčůvka [ml. mládeže] 10
částice (*že*, *aby*, *zda*(*li*), *jestli*, *ať*) 211
 Český jazykový atlas: městská mluva
 v Českém jazykovém atlase 94n.
 čeština: kontakt češtiny se slovenštinou
 252; morfologické inovace v souč. češ-
 tině, polštině a slovenštině 257; shody
 a rozdíly v české a slovenské slovní zá-
 sobě 261; stejně tvořené typy slov
 v polštině a v češtině 257; 30 let vývo-
 je češtiny v socialistickém státě 252;
 vývoj češtiny v 19. století 92; soutěž
 „O češtině trochu jinak“ 100n.
četina (*četyna*) [pův.; význ.] 147
 číslovky: druhové číslovky v češtině a
 v němčině 93
čutora [pův.; význ.] 145
čvejda [ml. mládeže] 10

D

deagentnost ve slovanských jazycích 90
 determinizace: prohlubovaná 267; společná
 globální 268; syntaktická 210; větve-
 ná 267
 dialekty, v. nářečí
doložit [význ.] 66
do na [zdvojená předl.] 149n.
 dopisové formule 175n.
dopoledne [skloň.] 223n.
Dorňák [os. jm.; pův.] 103
Dorotík [os. jm.; pův.] 103
dousovat [nář.; tvoř.] 111
 dublety *29: etymologické 29; morfologic-
 ké 29
důl [význ.] 65
 dvojtvary 29
 dynamika spisovného jazyka 90

E

ekvivalent *28
 etymologické dublety 29
 etymologie, v. původ slov
 expozice [východisko nebo základ výpo-
 vědi] 85

F

filozofie i filosofie [prav.] 262
flák [nespis.; pův.] 36
flastr [ml. mládeže] 11
flek [ml. mládeže] 11; [nespis.; pův.] 37
 fonetické varianty 31
 formálně gramatické varianty 31
formovat čtenáře [význ.; nevh.]
Frančák [os. jm.; pův.] 103

frazologie, v. rčení
jucek (nář.; pův.) 36
juemuc (nář.; pův.) 36
jujara (pův.; význ.) 145
funkce formativní (význ.; nevh.) 75

G

geleta (pův.; význ.) 146
grap(a) (pův.; význ.) 145
grůň (pův.; význ.) 147
guma (ml. mládeže) 10
gymnázium i *gymnasium* (prav.) 262

H

hajera (pův.; význ.) 146
hamtati (nář.; význ.) 138
hejtovat (nář.; tvoř.) 111
Helsinky (skloň.) 267n.
heroltovati (nář.; význ.) 139
hláskosloví: frekvence hláskoslovných
znaků v mluvě pražské mládeže 191n:
typ *dobří mlíko* 194; typ *celej tejden*
195; typ *cejtit* 196; typ *wokno* 196; typ
ousekej 198;
frekvence základních obecně českých
jevů v nářečních projevech 183n.: úžení
ě→i 184; změna *ý→ej* 186; *vo-* na začátku
slova 187; počáteční *ou-* 190; stč. jotace
po *j a ň* 265

Hodura Quido: odhalení pamětní desky
v Litomyšli 249

Holec ve rčení *za krále Holce* 19n.

honit (význ.) 66

Horečka František: 80. narozeniny 102n.

hrubý (nář.; význ.) 138

hrudnec (*hruden*) (stč.) 173

huncút (nář.; význ.) 137

hyjta (*hejta*, *hajta*, *hýta*, *huta*) (nář.; vý-
znam) 111

CH

chodit hyjtú (*hútú*, *na hutu*) (nář.; význ.)
111

chodit na táč (nář.; význ.) 111

chodit toulat (nář.; význ.) 111

Chrapča (os. jm.; pův.) 103

chtítí (význ.; sloh.) 167

I

i kdyby (spoj.) 68

i když (spoj.) 68, 70

imperativ: tvarová stránka imperativu 38;

aglutinační povaha imperativu 38

imperpektivizace v moravských a slez-
ských nářečích 128n.

inovace: inovační procesy a tendence
v souč. spis. jaz. slovan. 256n.; slovní-
kové a slovtvorné inovace v mluvě se-
veromoravské mládeže 8n.; inovace
z konfrontačního hlediska 258; konver-
gentní inovace ve slovan. jaz. 256; spo-
lečenské podmínky šíření jazykových
inovací 257

-ismus (přip.; prav.) 263

iterativnost v moravských a slezských ná-
řečích 132n.

J

jakkoli (spoj.) 70

Janák (os. jm.; pův.) 103

jazyková kultura: J. Neruda jako teoretik
a praktik jaz. kultury 225n.; kultura ve-
řejných mluvených projevů 255

jazyková situace v pohraničí čes. zemí 8n.

jestli (částice) 211

jevištní mluva: Nerudovy názory na jevišt-
ní mluvu 234, 239

jméno: kvantitativní charakteristika kate-
gorie jména v češtině 90

jubilea: dvousté výročí narození Josefa
Jungmanna 40n.; 60 let Jaromíra Běliče
1n.; 95 let od narození Quida Hodury
249n.; 80 let Františka Horečky 102

Jungmann Josef: Jungmannovy překlady
91; Nerudův vztah k Jungmannovi
*229n.; oslava dvoustého výročí naroze-
ní 40n.

K

Kaděřča (os. jm.; pův.) 103

Kaňuvča (os. jm.; pův.) 103

Kašlík (os. jm.; pův.) 103

Kladsko: bezpředložková spojení v nář.

kladských Čechů 200n.

kmotrovati (nář.; význ.) 139

kolem do (zdvojená předl.) 149n.

koliba (pův.; význ.) 145

konference: o souč. slovan. jaz. a litera-
turách, Varšava 1974 256n.

korigovat (význ.)

košár (pův.; význ.) 147

Koudela Břetislav (nekrolog) 104n.

krdel (*krđěl*, *křdel*) (pův.; význ.) 147

kritizovat (posun význ.) 26

křidlice (*křidla*) (nář.; význ.) 137

křídlo (nář.; význ.) 138

křivý (význ.) 65n.

kula (*koule*) (ml. mládeže) 11

kulařda (nář.; pův.) 168

kulatá (ml. mládeže) 11

kulminace (jádro výpovědi) 85

květen (pův.; sloh.) 169n.
Kyjov, ve rčení s ženou na pouť do Kyjova 139n.

L

Liďák (os. jm.; pův.) 103
Litomyšl: monografie Q. Hodury Litomyšlské nářečí 249
lokáč (nář.; pův.; význ.) 165n.
lopáč (nář.; význ.) 137
los (nář.; význ.) 138
loub (nář.; význ.) 138
Louny: nář. lexikální prvky v městských knihách lounských z 16.—18. století 135n.

M

máj (pův.; sloh.) 169n.
Mandák (os. jm.; pův.) 103
Martinák (os. jm.; pův.) 103
Marušík (os. jm.; pův.) 103
marxismus: vztah klasiků marxismu k jaz. otázkám 257
Mařák (os. jm.; pův.) 103
Mařík (os. jm.; pův.) 103
měsíce: jména měsíců u Klareta 172; ve Veleslavinově Nomenclatoru 172
městská mluva: formování městské mluvy v Opavě 13n.; koexistence *i* (*i*) // *ě* v městské mluvě Brandýsa nad Labem 156; městská mluva v Českém jazykovém atlase 94n.; protetické *v* v brněnské městské mluvě 243n.
metr [posun význ.] 27
Michňa (os. jm.; pův.) 103
místní jména: rčení obsahující místní jména 139n.
Mistrovice: ukázky nářečních textů z Mistrovic 55n.
mluva mládeže: frekvence hláskoslovných znaků v mluvě pražské mládeže 191n.; slovníkové a slovotvorné inovace v mluvě severomoravské mládeže 8n.; příčiny zhrublosti a sklonu k užívání klišé 254; mluvené projevy: stylová charakteristika slovní zásoby v mluvených projevech 122n.; kultura veřejných mluvených jevů 255
mnohoznačnost: využití odvozenin pro určování mnohoznačnosti 64n.
modálnost: gramatická 209; postojová 210; pravdivostní 209; vztahová 209; záměrová 210
Morava: slovesný vid v nářečích na Moravě a ve Slezsku 127n.
morphologie, v. tvarosloví

N

na pod [zdvojená předl.] 149n.
nářečí: bezpředložková spojení v nářečích kladských Čechů 200n.; Dolská nářečí na Moravě [monografie J. Běliče] 1; frekvence základních obecně českých hláskoslovných jevů v nářečních projevech 183n.; I. Olbracht a nářečí 113n.; jihočeská nářeční slova *lokáč* a *taluta* 165n.; nářečí ve Strážově na Šumavě 5n.; nářeční lexikální prvky v městských knihách lounských z 16.—18. století 135n.; popis litomyšlského nářečí v monografii Q. Hodury 249n.; slovesný vid v nářečích na Moravě a ve Slezsku 127n.; ukázky nář. textů z Mistrovic 55n.; vlastní české nář. v rumunském Podunají 159n.; východočeské nářeční jevy v dopise z r. 1816 162n.; výslovnost souhlásky *v* na Novobydžovsku 164n.; význam staročeské a nářeční slovní zásoby pro etymologii 72n.; zdvojené předložky v českém nářečí na území rumunského Banátu 149n.
Nejedlý Zdeněk: studie Q. Hodury O českém jazyce Z. Nejedlého 251
Němcová Božena: čeština ve slovenských pohádkách B. Němcové 78n.
Neruda Jan: teoretik a praktik jaz. kultury 225n.
nespisovné útvary: Nerudův vztah k nespisovným útvarům *233
novinářský jazyk: jazyk a styl novin 74n.; Nerudovy názory na novinářský jazyk *236
Nový Bydžov: výslovnost souhlásky *v* na Novobydžovsku 164n.

O

obecná čeština: frekvence základních obecně českých hláskoslovných jevů v nářečních projevech 183n.
oblem (nář. příslovce) 73n.
oblo (nář. a stč. příslovce) 73
odborné názvosloví: názvoslovná činnost J. S. Presla 92
odpoledne [skloň.] 223
odvozeniny: využití odvozenin při určování mnohoznačnosti 64n.
Olbracht Ivan: I. Olbracht a nářečí 113n.
on, ona, ono [význ.] 85n.
onomastika: vznik některých příjmení na Valašsku 103; pomístní a traťová jména 156
Opava: formování městské mluvy v Opavě 13n.

oponovat [posun význ.] 26
 optimální [posun význ.] 27
 ortoepie: zkoumání ortoepické normy 90
 -owiec [pol. příp.] 257

P

partikule: k-ové partikule v imperativu 39
 pasívum ve slovan. jazycích 90
 Pavelčák (os. jm.; pův.) 103
 pecka (ml. mládeže) 11
 Pepčák (os. jm.; pův.) 103
 perfektivizace v moravských a slezských nářečích 134n.
 periodický tisk (význ.) 76
 peteče (nář.; význ.) 138
 Petrák (os. jm.; pův.) 103
 Podkrkonošsko: podkrkonošské nářečí v díle I. Olbrachta 113n.
 pod za [zdvojená předl.] 149n.
 poledne [skloň.] 223n.
 polokošile (pův.; význ.) 106n.
 polonismus: polonismy v díle K. V. Zapa 93
 polština: morfologické inovace v souč. polštině 257; polsko-české interference v dialektech těšínského Slezska 93; sémantické kalky v souč. spis. polštině 257; shody a rozdíly v pol. a sloven. slovní zásobě 261; slovtvorné inovace v polštině 20. století 258; stejně tvořené typy slov v češtině a v polštině 257;
 polysémie, v. mnohoznačnost
 posuzovat [posun význ.] 26
 praslovanština větná struktura v nejstarších fázích slovan. jaz. 93
 pravopis: drobné úpravy v novém vydání Pravidel českého pravopisu 262n. [filozofie/filosofie, gymnázium/gymnasium, prezident/president, prezidium/presidium, univerzita/universita]
 Presl Jan Svatopluk: názvoslovná činnost J. S. Presla 92
 prezident i president (prav.) 262
 prezidium i presidium (prav.) 262
 prt [přít] (pův.; význ.) 147
 předložky: bezpředložková spojení v nářečích kladských Čechů 200n.; zdvojené předložky v českém nářečí na území rumunského Banátu (do+na, na+pod, kolem+do, pod+za) 149n.
 přechylování: korelace rodu 157n.
 přejatá slova: novější posuny ve významu přejatých slov 24n.; výslovnostní slovník přejatých slov 214n.; zakončení -tr a -ter v přejatých slovech v češtině 91

překlad: stylová neadekvátnost překladu 93; Jungmannovy překlady 91
 přestože (spoj.) 71
 přijmení: ke vzniku některých přijmení na Valašsku 103
 přípony: slovesné kmenotvorné přípony v slovan. tvoř. slov 90; slovtvorná a sémantická analýza polské příp. -owiec 257
 přízvukové varianty 31
 publicistika (význ.) 76
 purismus ve vývoji slovan. spis. jaz. 92
 původ slov: Etymologický slovník slovan. jazyků 153n.; lexikální prvky rumunského původu v SSJČ 142n.; význam staročeská a nářeční slovní zásoby pro etymologii 72n.; arkán 144; babyka 222n.; bača 144; bankál (bangál) 112; brynza (brymza) 144; burisony 34; cap (cab) 146; četina (četyňa) 146; čutora 145; flák 36n.; flek 37; fuček 36; fucmuc 36; fujara 145; geleta 146; grap(a) 145; grůň 147; hafera 146; koliba 145; košár 147; krđel (krđel, křdel) 147; kulajda 168; lokď 165n.; polokošile 106n.; prt [přít] 147; raholina 34n.; redik(ov)at se 145; strunga (struňga) 146; šprot 112; taluta 166n.; tríz 107n.; urda 146; žinčice 148

R

radvanec (nář.; význ.) 137
 raholina (nář.; pův.) 34
 rčení: staropolská a staročeská frazeologie 93; mít dobrý flek (nespis.; pův.) 37; s ženou na pouť do Kyjova (varianty) 139n.; za krále Holce, když byla za groš ovce (varianty) 19n.;
 redik(ov)at se (pův.; význ.) 145
 rétorika, v. řečnictví
 rež [nář.; význ.] 137
 rousatí se (nář.; význ.) 138
 Rovensko (v Rumunsku): ukázka nářečního textu 160n.
 Rumunsko: vlastní česká nářečí v rumunském Podunají 159n.; zdvojené předložky v čes. nář. na území rumunského Banátu 149n.
 rumunština: lexikální prvky rumunského pův. v SSJČ 142n.
 rusistika: rusistické příspěvky ve sbornících pražské pedagogické fakulty 156n.
 ruština: osobní a neosobní větné konstrukce v ruštině 257; typy skloňování ruských podst. jm. 157; úloha ruštiny v obrozenských českých překladech 91

R

řečnictví: české a slovenské publikace o řečnictví 217n.; kultura veřejných mluvených projevů 255

S

sardel (ml. mládeže) 11

sborníky: Filologické studie III (1972) a IV (1973) vydala pedagogická fakulta Univerzity Karlovy 156n.

segra (*ségra*) (ml. mládeže) 9

sekretář (posun význ.) 25

sigra (ml. mládeže)

sjezd: VIII. mezinárodní sjezd slavistů ve Varšavě r. 1973 89n.

skladba: formální hypotaxe 210; formální parataxe 210; jazyková forma věty (designát) 210; věcný obsah věty (denotát) 210; věcný význam věty 210; koordinace 210; subordinace 210; věcněobsahový vztah 212; věcněvýznamový vztah 212; řetězová závislost 268; nekoličkanásobný přísudek 209; souřadný přísudek 209; větná struktura v nejstarších fázích slovan. jaz. 93; osobní a neosobní větné konstrukce v ruštině 257; viz též: determinace, modálnost, souvětí, spojky, spojovací výrazy, věty

skloňování: typy skloňování ruských podstatných jmen 157;

Bangladéš 266n.; *Helsinky* 267n.; *pole-dne, dopoledne, odpoledne* 223n.; *šprot(a)* 112

Slezsko: polsko-české interference v dialektech těšínského Slezska 93; slovesný vid v nářečích na Moravě a ve Slezsku 127n.

sloh, v. styl

slovakismy v pohádkách B. Němcové 78n.

slovenština: kontakt slovenštiny s češtinou 252; morfologické inovace v souč. slovenštině 257; Nerudův vztah k slovenštině *235; Slovenská lexikológia II (zpráva o publikaci P. Ondruse) 258n.; slovenské pohádky B. Němcové 78n.; složitě souvětí ve slovenštině 266n.; vývoj spis. slovenštiny za posledních 30 let 253

slovesa: aktualizační kategorie 90; centrální postavení slovesa v české větě 90; rozbor systému sloves pohybu 90; slovesa odvozená od citoslovců 60n.; slovesa odvozená od hesel, pozdravů atd. 62n.; slovesa odvozená od oslovení 59; slovesa odvozená od osobních zájmen 58; slovesa odvozená od výrazů charak-

teristických pro určité jazykové společenství 63; slovesa pojmenovávající realizaci jazykového výrazu 57n.; slovesa *znáti-poznati* z hlediska vidu 257; slovesný rod v souč. spis. polštině a češtině 93; slovesný vid v nář. na Moravě a ve Slezsku 127n.

slovní druhy: částice 211

slovník: Etymologický slovník slovan-
vanských jazyků 153n.; lexikální prvky
rumunského původu v SSJČ 142n.; Pří-
ruční slovník jazyka českého (pracovní
podíl Al. Získala) 264; výslovnostní
slovník přejatých slov 214n.

slovní zásoba: lexikální rozdíly česko-
moravské 91; lexikální rozdíly v oblasti
čes. jaz. 91; nářeční lexikální prvky
v městských knihách lounských z 16.—
18. století 135n.; P. Ondrus, Sloven-
ská lexikológia II (zpráva) 258n.; sty-
lová charakteristika slovní zásoby
v mluvených projevech 122n.; význam
staročeské a nářeční slovní zásoby pro
etymologii 72n.

slovotvorné varianty 31, 32

Sobotka: XVIII. Šrámkova Sobotka (1974)
251n.

soutěž: „O češtině trochu jinak“ 100n.

souvětí: asyndetická 212; hybridní složitá
269; lineárně souřadná 211; nekoličkaná-
sobné složitě 269; odporovací 212; pod-
řadné graduální (stupňovitě) 211; pod-
řadné lineárně graduální 211; slučova-
cí 212; složené 266; složitě 266n.; sou-
řadné stupňovitě lineární 211; stupňova-
cí 212; s větami důsledkovými 212; syn-
detické 212; vylučovací 212; vysvětlova-
cí 212; struktura složitě souvětí 266;
typ složitě souvětí 266; varianta (kon-
strukce) složitě souvětí 266; Souvětí
spisovné češtiny (zpráva o monografii
K. Svobody); Zložené súvetie v sloven-
čine (zpráva o monografii F. Kočiše
266n.)

spisovný jazyk: purismus ve vývoji slo-
van. spis. jaz. 92

spojky: časové rozvrstvení přípustkových
spojek v souč. spis. češtině 67n.

spojovací výrazy: autosemantické 211;
syntémantické 211

standardizace slovan. jaz. v 18. století 92
stará čeština: stč. jótace po / a ň 265; vý-
znam staročeské a nářeční slovní záso-
by pro etymologii 72n.; zásluha F. Šim-
ka o vydání stč. památek 265

Strážov: nářečí ve Strážově na Šumavě 5n.
strejcovati (nář.; význ.) 139

strunga (*struřga*) (pův.; význ.) 146
 styl (sloh): stylová charakteristika slovní zásoby v mluvených projevech 122n.;
 výstavba textu 91; sloh informační 76;
 úvahový 77; v. též umělecký sloh
 stylistika: jazyk stylistické teorie 74n.
 supletivismus 32
 syntax, v. skladba

S

šelmovati (nář.; význ.) 139
 Šimek František (nekrolog) 265
šintovačka (nář.; význ.) 137
šprot(a) (skloň.; pův.) 112
 Šrámek Fráňa: Šrámkův vztah k mateřštině 254
 Štítný Tomáš: autorství překladu Barlaama a Josafata 265
švestra (ml. mládeže) 9
švica (ml. mládeže) 9
švagra (ml. mládeže) 9

T

táž (nář.; význ.) 111
tážkovat (nář.; tvoř.) 111
tajemník (posun význ.) 25
taluta (nář.; pův.; význ.) 166n.
 tautonyma 28
ten, ta, to (význ.) 85n.
-ter (zakončení v přejatých slovech) 91
 terminologie, v. odborné názvosloví
Tončák (os. jm.; pův.) 103
-tr (zakončení v přejatých slovech) 91
 tranzitní (přechodová) část výpovědi 85
traven (tráven) (jméno měsíce)
tríz (pův.; výsl.) 107n.
třeba, třebas, třebas i (spoj.) 69n.
třebaže (spoj.) 71
 tvarosloví: morfologické inovace v souč. češtině, polštině a slovenštině 257
 tvoření slov: hláskoslovné předpoklady produktivity slovotvorných formantů 90;
 přístavkový typ analytického pojmenování 258; sémantické kalky v souč. spis. polštině 257; slovesa odvozená od cito-slovcí 60n.; slovesa odvozená od hesel, pozdravů atd. 62n.; slovesa odvozená od oslovení 59; slovesa odvozená od osobních zájmen 58; slovesa odvozená od výrazů charakteristických pro určité jazykové společenství 63; slovesa pojmenovávající realizaci jazykového výrazu 57n.; slovotvorné inovace v polštině 20. století 258; stejně tvořené typy slov v polštině a v češtině 257; tvoření expresivních slov v češtině 91

U

umělecký sloh: I. Olbracht a nářečí 113n.;
 jazyk nové dětské poezie 254; Nerudovy názory na umělecký sloh *237n.
 úmrtí: Břetislav Koudela 104n.; František Šimek 265; Alois Ziskal 263n.
univerzita i universita (prav.) 262
urda (pův.; význ.) 146
útočný (posun. význ.) 26

V

Valašsko: vznik některých příjmení na Valašsku 103
Válek (nář.; význ.) 138
 variace lexikálních morfémů 31
 varianty: fonematické 31; formálně gramatické 31; lexikálních morfémů 32; přízvukové 31; slovotvorné 31, *32; slova 30, *32; tvarů 32
Verundě (os. jm.; pův.) 103
 věty: amodální 209; časově přirovnávací 213; důsledkové 212; kontrastně srovnávací (konfrontační) 213; nevztažné neotázkové 211; otázkové 211; oznamovací 211; podmínkové 213; podmínkové přirovnávací 213; podmínkové účelové 213; prostředkové přirovnávací 213; syntakticky nedeterminační 210; účinkové 212; vedlejší částicové 211; vedlejší číslovkové 211; vedlejší neotázkové 211; vedlejší otázkové 211; vedlejší příslovcové 211; vedlejší spojkové 211; vedlejší zájmenné 211; vztažné navazovací 210; vztažné neotázkové 211; vztažné nepřívlastkové (navazovací) 212; vztažné přívlastkové 212; způsobové 213; žádací 211
Vrata (pomíst. jm.; pův.) 156
vřesen (stč. jm. měsíce) 173
 Vřeštov u Hořic: východočeské nářeční jevy v dopise z r. 1816 162n.
 výslovnost: výslovnostní slovník přejatých slov 214n.; výslovnost souhlásky *v* na Novobydžovsku 164n.; vývoj výslovnostní normy spis. češtiny za 30 let 254
výšina (nář.; význ.) 138
 vyučování jazykům 158
 význam slov: důležitost slovního významu pro gramatiku 157; novější posuny ve významu přejatých slov 24n.

Z

zájmena: analýza systému zájmen na základě distinktivních rysů 90; odkazovací funkce zájmen 86; vytýkáci funkce zájmen 89; zástupná funkce zájmen 86

zakódovat (tvoř.; význ.; sloh.) 109n.
 Zap K. V.: polonismy v jeho díle 93
 závitky (nář.; význ.) 103
 zda(li) (částice) 211
 zdvořilostní obraty 175n.
 Získal Alois (nekrolog) 263n.
 zkratky (rozvoj; typy) 257
 zůstávám s pozdravem (dopisová formule)
 (pův.; sloh.) 175n.
 Zuzčák (os. jm.; pův.) 103

Ž

že (částice) 211
 žinčice (pův.; význ.) 148
 žuchlačka (ml. mládeže) 10
 žujka (ml. mládeže) 10
 žulačka (ml. mládeže) 10
 žurnalistika (význ.) 76
 žu(v)ačka (ml. mládeže) 10

žuvajda (ml. mládeže) 10
 žuvala (ml. mládeže) 10
 žvachtla (ml. mládeže) 10
 žvajcna (ml. mládeže) 10
 žvajda (ml. mládeže) 10
 žvankajsna (ml. mládeže) 10
 žvejcna (ml. mládeže) 10
 žvejka (žvýka) (ml. mládeže) 10
 žvejkačka (ml. mládeže) 10
 žvejkařda (ml. mládeže) 10
 žvejksna (ml. mládeže) 10
 žvica (ml. mládeže) 10
 žvicka (ml. mládeže) 10
 žvickna (ml. mládeže) 10
 žvicna (ml. mládeže) 10
 žviksa (ml. mládeže) 10
 žviksna (ml. mládeže) 10
 žvinda (ml. mládeže) 10
 žvizna (ml. mládeže) 10
 žvýkačka (ml. mládeže) 10

AUTOŘI POSUZOVANÝCH SPISŮ, ČLÁNKŮ A PŘEDNÁŠEK

Auty R. 92
 Baloun J. 158
 Basara J. 93
 Bečka J. V. 74
 Bělič J. 1, 91
 Brabcová R. 156
 Brozovič D. 92
 Budovičová V. 90
 Čiplea G. 159
 Cuřín F. 156
 Daneš F. 90
 Dokulil M. 90
 Duda W. 93
 Filipec J. 90
 Fischer G. 93
 Grepl M. 90
 Hausenblas K. 91
 Havlová F. 254
 Havránek B. 93, 244
 Hlavsa Z. 90
 Horálek K. 256
 Hrbáček J. 257
 Hyhlík F. 218
 Ivančev S. 85
 Jedlička Al. 40, 90, 249,
 252, 256

Jelínek S. 158
 Jóna E. 253
 Kočiš F. 266
 Koenitz B. 93
 Kolari V. 92
 Kopeckij L. V. 157
 Kopečný F. 153
 Kořenský J. 90
 Kovařík V. 254
 Klaus G. 77
 Kreft B. 94
 Křístek V. 40, 257
 Křížková H. 90
 Kubík M. 157, 158
 Kucala M. 93
 Kurkowska H. 257
 Liličová G. A. 91
 Machek V. 153
 Martincová O. 258
 Millet Y. 91
 Mirowicz A. 257
 Němec I. 90
 Neščimenková G. P. 91
 Novotná-Hůrková J. 254
 Novotný J. 90

Ondrus P. 258
 Orzechowska H. 257
 Patera L. 40
 Pavlov B. N. 158
 Peretruchin V. N. 158
 Petr J. 257
 Polišínský J. 40
 Popov R. N. 158
 Puzyrnina J. 257
 Romportl M. 90
 Rzounek V. 258
 Satkiewiczová H. 258
 Siatkowska E. 257
 Sieczkowski A. 257
 Smirnov L. N. 93
 Stehlík L. 254
 Svoboda K. 208
 Tejnor A. 255
 Těšitelová M. 90
 Toman J. 218
 Tupý K. 218
 Urbańczyk S. 92
 Utěšený S. 91
 Wiese E. 93
 Zwoliński P. 257
 Żwaková I. 93

POSUDKY A ZPRÁVY

Čechová M. — Oliva K., Soutěž „O češtině trochu jinak“	100
Damborský Jiří, Slovenská lexikológia II (P. Ondrus, Slovenská lexikológia II, Bratislava 1972)	258
Filipec Josef, Zemfel Alois Ziskal	263
Horečka František, Příspěvek ke vzniku některých příjmení na Valašsku	103
Hrbáček J. — Jedlička Al., O inovačních procesech a tendencích v současných spisovných jazycích slovanských (Konference pracovníků Univerzity Karlovy a Varšavské univerzity v květnu 1974)	256
Hrušková Zdeňka, Drobné úpravy v novém vydání Pravidel českého pravopisu (<i>Pravidla českého pravopisu</i> , Academia, Praha 1974)	262
Jedlička Alois, VII. mezinárodní sjezd slavistů ve Varšavě (1973)	89
Jedlička Alois, Odhalení pamětní desky prof. dr. Q. Hodurovi v Litomyšli	249
Jedlička Al. — Tejnor A., Chvála jazyka [Na okraj XVIII. Šrámkovy Sobotky]	251
K osmdesátinám Františka Horečky	102
Kraus Jiří, Třikrát o řečnictví v češtině a ve slovenštině (F. Hyhlík, <i>Kapitoly z rétoriky</i> , Bratislava 1972, K. Tupý, <i>ABC začínajícího řečníka</i> , Praha 1973, J. Toman, <i>Jak dobře mluvit</i> , Praha 1973)	217
Křížková Helena, K novějšímu pokusu o výklad zájmena <i>ten a on</i> v češtině (Sv. Ivančev, <i>Problemi na aktualnoto členenie na izrečeniето</i> , sb. Slavjanska filologia X, Sofija 1968)	85
Kuba Ludvík, Odešel Břetislav Koudela	104
Lutterer Ivan, Josef Jungmann dnešku [Al. Jedlička, V. Křístek, L. Patera, J. Polišenský, <i>Josef Jungmann dnešku</i> , Beroun 1973, red. V. Křístek]	40
Němec Igor, Za Františkem Šimkem	265
Novotný Jiří, Významná kniha o českém souvětí (K. Svoboda, <i>Souvětí spisovně češtiny</i> , Praha 1972)	208
Šmilauer Vladimír, Etymologický slovník slovanských jazyků (Fr. Kopečný, <i>Slova gramatická a zájmena, I. Předložky; koncové partikule</i> , Praha 1973)	153
Štěpán Josef, Sborníky pražské pedagogické fakulty (<i>Filologické studie III</i> , Praha 1972, <i>Filologické studie IV</i> , Praha 1973)	156
Štěpán Josef, Slovenská kniha o složitém souvětí (Fr. Kočíš, <i>Zložené súvetie v slovenčine</i> , Bratislava 1973)	266
Švestková Ludmila, Výslovnostní slovník přejatých slov před ukončením (<i>Výslovnost spisovně češtiny II</i>)	214
Tylová Milena, Bibliografický soupis publikační činnosti prof. Jaromíra Běliče	42
Utěšený Slavomír, Městská mluva v Českém jazykovém atlase	94
Utěšený Slavomír, První souborná práce o vlastních českých nářečích v rumunském Podunají (G. Ciplea, <i>Graiurile cehe din Banat — Česká nářečí v Banátě</i> , 1971)	159

DROBNOSTI

Bangladéš {*Al. Polívková*} 270 — Dva české nářeční texty {*L. Bachman* — *Sl. Utěšený*} 55 — Chodit hyjtú {*J. Krásnická*} 111 — Jak skloňovat podstatná jména *poledne, dopoledne a odpoledne* {*Al. Polívková*} 223 — Jak skloňovat podstatné jméno *šproti?* {*Al. Polívková*} 112 — Ještě „O slovese chtíti“ {*D. Přidalová*} 167 — K původu jména *babyka* {*Fr. Svěrák*} 222 — K současné výslovnosti souhlásky *v* na Novobydžovsku {*B. Malotín*} 164 — Kulajda {*M. Roudný*} 168 — Lokáč a taluta {*A. Rubín*} 165 — Polokošile {*A. Rubín*} 106 — Původ slova *bankál/bangál* {*P. Trost*} 112 — Sázkové trízy {*A. Stich*} 107 — Staré svědectví o východočeském nářečí {*Fr. Cuřín*} 162 — Zakódovat informaci a zakódovat smysl díla {*B. Poštolková*} 109 — Z Helsink i z Helsinek {*Al. Polívková*} 271

Redakční rada:

ČLEN KORESPONDENT ČSAV JAROMÍR BĚLIČ, DOC. DR. FRANTIŠEK DANEŠ,
 AKADEMIK BOHUSLAV HAVRÁNEK, DOC. DR. JAN CHLOUPEK,
 UNIV. PROF. DR. ALOIS JEDLIČKA, UNIV. PROF. DR. VÁCLAV KŘÍSTEK,
 UNIV. PROF. DR. VLADIMÍR ŠMILAUER